TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU METİN İNCELEMESİ (ELLİ KURUŞ)

ORHAN KEMAL

1914-1970 yılları arasında yaşamış, Cumhuriyet Dönemi'nin toplumcu gerçekçi yazarlarındandır. Roman, hikâye, oyun, şiir gibi farklı türlerde birçok esere imza atmış olsa da daha çok romanları ile tanınmıştır. *Ekmek Kavgası* adlı hikâye türündeki eseri ve *Küçük Adamın Notları* başlığı altında yayımladığı otobiyografik roman dizisiyle üne kavuşmuştur.

Edebî hayatı 1960'lı yıllarda zirveye ulaşmıştır. Adana'da toprak ve fabrika işçilerinin dünyasını, İstanbulıdaki gecekondu mahallelerini, fabrika çevrelerini eserlerine yansıtmıştır.

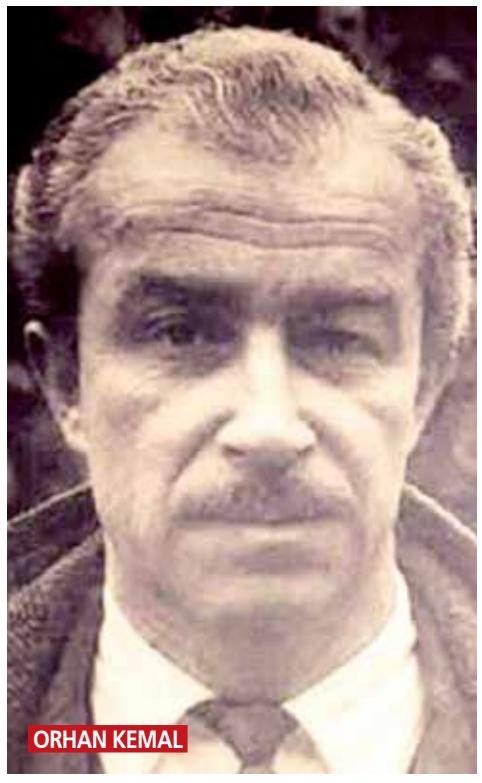
Murtaza, Hanımın Çiftliği, 72. Koğuş adlı eserleri başyapıtlarındandır. Asıl ismi Mehmet Raşit Öğütçü'dür. Adanaspor'un futbolcu kadrosunda yer almıştır. Golcü Raşit olarak da bilinmektedir.

Elli Kuruş

Bu eserde aile yapısını, geçim sıkıntısını, işçi sorunlarını, okuma arzusuyla dolu olduğu hâlde çocuk yaşta evin sorumluluğunu üstlenmek zorunda olan bir kahramanın hikâyesini anlatılıyor. Hayatın zor şartlarına dayanamayıp hayatını kaybeden bu kahramanın nasıl da borcuna sadık bir insan olduğu, dürüstlüğü, çalışkanlığı anlatılıyor.

OLAY ÖRGÜSÜ:

- Yazarın, her sabah duyduğu sesin sahibi olan gazeteci çocuğu tanıtması
- Yazarın, gazeteci çocuktan düzenli olarak gazete alması
- Gazeteci çocuğun yazara kendi ailesi hakkında bilgi vermesi
- Gazeteci çocuğun hastalandığı için birkaç gün gelememesi
- İlaç alacak parası olmayan gazeteci çocuğa yazarın para teklif etmesi
- Gazeteci çocuğun bu teklifi kabul etmemesi
- Yazarın, gazeteci çocuğa başka bir teklif sunması
- Gazeteci çocuğun teklifi kabul etmesi ve her gün getirdiği gazetelerle borcunu ödemeye başlaması
- Elli kuruş borcunun kaldığı gün çocuğun gelmemesi
- Yazarın gazeteci çocuğu merak etmesi
- Aylar sonra gazeteci çocuğun kardeşinin ağabeyinin borcunu getirmesi
- Yazarın, gazeteci çocuğun öldüğünü öğrenmesi.

ORHAN KEMAL

KİŞİLER: Yazar, gazeteci çocuk, bayi, gazeteci çocuğun annesi, kardeşi, haminnesi, babasının arkadaşı

ZAMAN: Kış mevsimi, sabahın erken saati

MEKÂN: İstanbul, Tahtakale, Karaköy, Edirnekapı

HİKÂYENİN BÖLÜMLERİ

SERİM: İster lapa lapa kar, ister şarıl şarıl yağmur yağsın, isterse de bütün gecenin ayazından karlar dona kesmiş olsun, sabahın beş buçuğunda karanlıkları ürperten sesiyle sokağa girerdi.

DÜĞÜM: En son gün gelir iki gazetemi verirse borcunu ödemiş oluyordu ki gelmedi. Şaştım. Neden gelmemişti? Elli kuruşumun üstüne yatabileceği aklımın kıyısından bile geçmiyordu. Sakın herhangi bir trafik kazasında...

ÇÖZÜM: Her günkü satıcıdan almıştım oysa gazetemi. Kapıyı açtım: Kısa pantolonlu, minnacık bir çocuk. Savrulan karların altında ıslanmış gazeteleriyle titreyip duruyordu.

-Abim kusura bakmasın, dedi amca!..

TEMA: Sadakat

KONU: Gazeteci çocuğun borcuna sadık olması

ÇATIŞMA: Evlilik-sadakat, işçi-emek, güven-güvensizlik, okuma isteği-geçim sıkıntısı

KARŞILAŞMA: Yazarın gazeteci çocuğun kardeşi ile karşılaşması

BAKIŞ AÇISI: Kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

ANLATIM BİÇİMLERİ: Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.

ANLATIM TEKNİKLERİ: Diyalog ve monolog kullanılmıştır.

SORULAR

Soru 1

1914-1970 yılları arasında yaşamış, Cumhuriyet Dönemi'nin toplumcu gerçekçi yazarlarındandır. Roman, hikâye, oyun, şiir gibi farklı türlerde birçok esere imza atmış olsa da daha çok romanları ile tanınmıştır. *Ekmek Kavgası* adlı hikâye türündeki eseri ve *Küçük Adamın Notları* başlığı altında yayımladığı otobiyografik roman dizisiyle üne kavuşmuştur.

Bu parçada aşağıdaki yazarlardan hangisi hakkında bilgi verilmektedir?

A) Sait Faik Abasıyanık
B) Orhan Kemal
C) Yaşar Kemal
D) Refik Halit Karay
E) Sabahattin Ali

Cevap: B

Soru 2

Elli kuruşumun üstüne yatabileceği aklımın kıyısından bile geçmiyordu. Sakın herhangi bir trafik kazasında... Sanki gerçekten olmuş gibi içim parçalanıyor, hızla gelen bir taksi ya da bir hususinin altında kalmışçasına kanlı bir insan yavrusunun her yanı kırılmış cesedi kafamda canlanıyordu.

Bu hikâye parçasında kullanılan anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) parodi
B) ironi
C) monolog
D) diyalog
E) bilinç akışı

Cevap: C

Soru 3

I. Merak unsuru olay hikâyesinin en önemli unsurudur. Beklenmedik sonlarıyla dikkat çekerler.

II. Türk edebiyatında durum hikâyesinin en önemli temsilcisi Sait Faik Abasıyanık'tır.

III. Durum hikâyelerinde serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşan klasik yapı bulunmaktadır.

IV. Refik Halit Karay, Orhan Kemal, Sabahattin Ali olay hikâyesi yazmıştır.

V. Durum hikâyesinin öncüsü Rus yazar Anton Çehov'dur. Bu sebeple, bu tür hikâyelere Çehov tarzı hikâye de denir.

Numaralandırılmış cümlelerden hangisinde bilgi yanlışı yapılmıştır?

A) I B) II
C) III D) IV E) V

Cevap: C